

КОНСУЛЬТАЦІЇ МЕДИЧНОГО ПРАВНИКА

Щодо надання адресної грошової допомоги випускникам вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямами і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілів

До редакції журналу звернулась громадянка А., яка 2010 р. закінчила Х. медичний університет (далі – Університет) за спеціальністю «Лікувальна справа». У своєму зверненні гр. А. повідомила про те, що у вересні 2012 р. вона звернулась до адміністрації Університету з пропозицією укласти договір про працевлаштування випускників вищих навчальних медичних закладів, які здобули освіту за напрями і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілів і виплату одноразової грошової допомоги, проте в укладенні такого договору їй було відмовлено. Формулювання відмови зводилось до того, що лише випускники поточного року можуть укладати такий договір про роботу, а відтак, отримувати одноразову грошову адресну допомогу. Гр. А. просила редакцію журналу повідомити її, чи правомірною є така відмова Університету.

Питання виплати одноразової грошової адресної допомоги регламентовані наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку надання одноразової адресної грошової допомоги випускникам вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямами та спеціальностями медичного та фармацевтичного профілів» (далі – Порядок) від 28.05.2012 р. № 390.

Відповідно до п. 1 Порядку, одноразова адресна грошова допомога (далі – Допомога) у п'ятикратному розмірі мінімальної заробітної плати надається випускникам денної форми навчання, які навчались за державним замовленням у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації державної та комунальної форм власності незалежно від підпорядкування, **здобули освіту за напрямами і спеціальностями медичного і фармацевтичного профілів та уклали у поточному році на строк не менше як три роки договір про роботу** у закладах охорони здоров'я, що розташовані у сільській місцевості та селищах міського типу (далі – Договір) **на посадах** молодших спеціалістів з медичною (фармацевтичною) освітою, лікарів (провізорів), яким після закінчення

інтернатури присвоєно кваліфікацію спеціаліста певного фаху, та в інших закладах охорони здоров'я *на посадах* лікарів загальної практики – сімейних лікарів, лікарів-педіатрів дільничних і лікарів – терапевтів дільничних, яким після закінчення інтернатури присвоєно кваліфікацію спеціаліста відповідного фаху. Буквальне тлумачення окресленої норми вказує на те, що умовою виплати відповідної Допомоги є наявність юридичного складу, а саме двох юридичних фактів:

1) випускник денної форми навчання, який навчався за державним замовленням у вищому навчальному закладі I–IV рівнів акредитації державної та комунальної форм власності незалежно від підпорядкування, **здобув освіту за напрямом і спеціальністю медичного або фармацевтичного профілю та;**

2) такий випускник **уклав з відповідним вищим навчальним закладом у поточному році на строк не менше як три роки Договір.**

З наведеного випливає, що факт здобуття випускником відповідної освіти, про що свідчить отримання ним відповідного диплому про вищу освіту, та факт укладення ним Договору повинні мати місце протягом одного поточного календарного року. Підставою для такого висновку є поєднання перелічених юридичних фактів у законодавчому положенні сполучником «та». Таке формулювання законодавцем окресленої норми свідчить про те, що відповідні факти повинні бути нерозривно пов'язані між собою за допомогою часових меж.

Окрім того, закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи (ч. 1 ст. 58 Конституції України). Відтак, чинність Порядку, яка настала з моменту його державної реєстрації у Міністерстві юстиції України – 12 червня 2012 р., не поширюється на правовідносини, що існували до набуття ним чинності.

Коректність такого висновку підтверджують інші нормативно-правові акти, які регулюють подібні правовідносини. Так, відповідно до положень п. 1 Порядку надання одноразової грошової адресної допомоги деяким категоріям випускників вищих навчальних закладів у 2012 р., затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 11.06.2012 р. № 678 (далі – наказ Монмолодьспорту), у 2012 р. *одноразова адресна грошова допомога у п'ятикратному розмірі мінімальної заробітної плати надається випускникам вищих навчальних закладів, які у 2011/12 навч. р. здобули освіту за напрямами і спеціальностями педагогічного профілю та уклали на строк не менш як три роки договір про роботу на посадах педагогічних працівників у загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладах.* Очевидно, що на відміну від наказу Монмолодьспорту, положення якого поширюються лише на правовідносини, що мають місце у 2012 р., окреслений Порядок МОЗ України підлягатиме застосуванню не лише до правовідносин щодо виплати одноразової грошової адресної допомоги, які виникли у 2012 р., а й до аналогічних відносин, що матимуть місце протягом його чинності, про що свідчить наведена законодавча конструкція, яка запроваджує загальне правило.

Із згаданих законодавчих положень випливає, що випускник, який здобув вищу освіту за відповідним напрямом і спеціальністю в одному календарному році та має намір укласти договір в іншому календарному році, права на отримання зазначеної Допомоги *не має*. Відтак, відмова Університету є правомірною.

*Консультацію підготував Дмитро Клапатий,
юрист юридичної фірми «MedLex»,
член ВГО «Фундація медичного права та біоетики України»,
юрист-практикант Міжнародного фонду «Відродження»
(м. Київ, Україна)
і Фонду відкритого суспільства (м. Нью-Йорк, США)*